

Хмелюк В.С.

аспірант,

Навчально-науковий інститут адміністрування

та післядипломної освіти

Національного університету «Львівська політехніка»

НАУКОВІ ІННОВАЦІЙНІ ЦЕНТРИ ЯК ПОТЕНЦІАЛЬНИЙ ГЕНЕРАТОР ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНИХ ЦІЛЮВИХ ПРОГРАМ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день діячі державної влади шукають інноваційні моделі для провадження державної політики. Існує гостра необхідність у створенні нових методів та способів функціонування економічних та політичних процесів для забезпечення економічної та соціальної стабільності. Держава шукає шляхи вирішення державних питань з урахуванням можливості забезпечити виконання державної цільової програми на всіх рівнях та галузях. Постійно змінюючи зовнішні фактори ускладнюють вирішення даних завдань, глобальні виклики пандемії, екологічні зміни та інформаційна безпека.

Тобто, виклик полягає у пошуку інтелектуальних знань, які можуть інтегруватися в динамічні дослідження, швидко надавати відповіді на поставленні питання державного регулювання саме в постійно змінюючому середовищі.

Формування в Україні високорозвинутої соціально-орієнтованої економіки, що базується на знаннях та інноваціях, є стратегічною метою. Проте в Україні відбувається поступова деградація інноваційного потенціалу: стрімко скорочується кількість дослідників, низька наукоємність ВВП, негативна динаміка кількості підприємств, що займаються інноваціями, незначні інвестиції у нематеріальні активи, низько частка видів діяльності, що відносяться до високотехнологічних та середньо високотехнологічних, в обсязі реалізованої промислової продукції [1].

Для підтримки економічної та соціальної стабільності державі необхідно проводити наукові дослідження, що будуть задовольняти потреби у виконанні державних цільових програм.

Державна цільова програма – це комплекс взаємопов'язаних завдань і заходів, які спрямовані на розв'язання найважливіших проблем розвитку держави, окремих галузей економіки або адміністративно-територіальних одиниць, здійснюються з використанням коштів Державного бюджету України та узгоджені за строками виконання, складом виконавців, ресурсним забезпеченням [2].

Науковими дослідженнями та розробками в Україні можуть займатися освітні інноваційні центри із залученням наукової спільноти. В сучасному світі такі центри, лабораторії, організації називаються технологічними, інноваційними, індустріальними парками, хабами, центрами. Серед приватних інноваційних центрів можна згадати про UNIT.City у Києві та «Пром-прилад. Реновація» в Івано-Франківську, проте вони займаються дослідженнями та розробками виключно для задоволення своїх пріоритетних цілей.

На сьогодні в Україні існує поняття про національні наукові центри, які утворюються на базі вищих навчальних закладів. Головним завданням якого є поєднання декількох напрямків у сфері наукового дослідження та створення інтелектуального продукту. Інноваційні центри можуть поєднувати декілька напрямків діяльності та дослідження, на кшталт, медицина і інформатизація, економіка і політика, виробництво і маркетинг. Поєднання різних напрямків дослідження для задоволення певної цілі. За основи розвитку інноваційних центрів можна взяти діяльність національних наукових центрів НАН України та МОН України які займаються розвитком науково-технічного потенціалу держави.

Статус національного наукового центру може бути надано науково-дослідній (науково-технічній) установі, університету, академії, інституту (об'єднанню науково-дослідних, науково-технічних установ чи університетів, академій, інститутів), що проводять комплексні наукові дослідження загальнодержавного значення, визнані на світовому рівні [3].

Тобто, вчений через науковий центр може бути залучений та скоординований для виконання важливих державних завдань пов'язаних із виконанням державної цільової програми у своїй профільній сфері.

Відомі Наукові центри НАН та МОН України: Донецький науковий центр НАН України та МОН України; Західний науковий центр НАН України та МОН України; Державна установа «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень Національної академії наук України»; Північно-Східний науковий центр Національної академії наук України і Міністерства освіти і науки України; Придніпровський науковий центр НАН України та МОН України. Із відомих центрів та лабораторій.

Організації, інститути та лабораторії, з профільними нахилами де можна реалізувати свій науковий потенціал в Україні: Головна астрономічна обсерваторія НАН України; Національний антарктичний науковий центр; Національний науково-природничий музей НАН України; Інститут математики; Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України; Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України; Інститут теоретичної фізики ім. М.М. Боголюбова; Інститут молекулярної біології і генетики; Інститут фізіології імені О.О. Богомольця; Астрономічна обсерваторія Київського національного університету імені

Тараса Шевченка та Астрономічний музей; Українське товариство нейронаук; Інститут генетичної та регенеративної медицини.

Центр є державною неприбутковою бюджетною науковою установою, яка проводить дослідження в інтересах економіки та соціального розвитку регіону і за результатами досліджень спрямовує зусилля вчених відповідного регіону незалежно від їх наукової спеціалізації та відомчої належності на вирішення комплексних регіональних проблем переважно міжгалузевого характеру, а також залучає для цього фахівців з інших регіонів [4].

Утворений центр зосереджує свою діяльність для задоволення і вирішення пріоритетних питань затверджених спільно з НАН України та МОН України, співпрацює з місцевими органами місцевого самоврядування.

Питання напряму можуть бути закладені для вирішення завдань виконання державної цільової програми, для вирішення найважливіших проблем розвитку держави або певних галузей економіки. Моделюючи ситуацію співпраці зі створенням чи роботою в діючому науковому центрі можна впливати або брати участь у вирішенні актуальних питань інноваційного розвитку економіки держави.

Отже, наукові інноваційні центри можуть виконувати кризисний функціонал державного значення, брати участь у реалізації державної політики шляхом реалізації свого наукового та інтелектуального потенціалу. Дослідження та розробки створені в технологічних та науково-інноваційних парках можна ефективно використовувати в сучасних умовах як інтелектуальне ресурсне забезпечення виконання державних цільових програм.

Список використаних джерел:

1. Інститути державного регулювання в сфері інновацій; Інституціональна модель інноваційної економіки : колективна монографія. Київ, 2019; 74 ст. URL: <https://iie.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/institutsionalna-model-innovatsijnoi-ekonomiky.pdf>

2. Закону України «Про державні цільові програми». Редакція від 24.10.2020 р. *Офіційний вебпортал парламенту України «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1621-15#Text>

3. Про затвердження Положення про національний науковий центр : Постанова КМУ № 174. Редакція від 18.03.1994 р. *Офіційний вебпортал парламенту України «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=174-94-%EF#Text>

4. Типовий статут регіонального наукового центру НАН України і МОН України : Затверджений Рішенням / Постановою Колегії МОН України та Президії НАН України від 22 листопада 2006 р. № 14/1-13/302; Нормативні акти НАН України. *Офіційний вебпортал Національної академії наук України*. URL: <https://www.nas.gov.ua/legaltexts/DocPublic/P-061122-302-0.pdf>